

Народна банка на Република Македонија

АНКЕТА ЗА КРЕДИТНАТА АКТИВНОСТ

јануари, 2014 година

АНКЕТА ЗА КРЕДИТНАТА АКТИВНОСТ

јануари, 2014 година

Имајќи го предвид значењето на кредитите за функционирањето на целокупната економија, располагањето со специфични квалитативни информации за условите за кредитирање значително го олеснува разбирањето на начинот на функционирање на пазарот на кредити. Од тие причини, во јули 2006 година, НБРМ започна со спроведување Анкета за кредитната активност на банките, којашто е осмислена на речиси ист начин како и Анкетата на Европската централна банка. Главната цел на Анкетата е да обезбеди информации за некампатните услови за кредитирање (коишто вообичаено не се расположливи). Воедно, Анкетата има за цел да даде процена на различните фактори што делуваат врз побарувачката на кредити.

Добиените информации од Анкетата би требало да овозможат посоодветно толкување на редовните статистички податоци за кредитната активност на банките. Имено, статистичките податоци го покажуваат износот на одобрените кредити, како и промените во текот на определен временски период, но не и факторите што делуваат врз таквите движења. Притоа, информациите од Анкетата коишто се однесуваат на очекуваните промени во стандардите за кредитирање и во побарувачката на кредити овозможуваат подобро разбирање на идните економски текови.

Структура на Анкетата

Анкетата е наменета за лицата во банките одговорни за градење на кредитната политика на банката. Анкетата содржи дваесет и четири прашања за минатите и за очекуваните движења на пазарот на кредити. Прашањата се поделени во две главни категории: кредити за претпријатијата и кредити за населението. Секоја категорија е анализирана од аспект на кредитните услови, побарувачката на кредити и очекувањата на банките.

Обработката на резултатите од анкетните прашања се заснова врз пресметување пондерирани проценти на одговорите на банките и на нето-процентот, т.е. разликата помеѓу одговорите коишто претставуваат спротивни трендови. Така на пример, кај кредитните услови се врши нетирање на пондерираните проценти на банките коишто одговориле со заострување и на оние коишто одговориле со олеснување на кредитните услови. Притоа, нето-заострување (позитивен нето-процент) укажува дека поголем дел од банките ги заостриле кредитните услови, додека нето-олеснување (негативен нето-процент) укажува дека поголемиот дел од банките ги олесниле кредитните услови. Соодветно, нето-побарувачката ја покажува разликата помеѓу пондерираниот процент на банките коишто пријавиле зголемување и на оние коишто пријавиле намалување на побарувачката на кредити. Оттука, позитивна нето-побарувачка има во случај кога поголемиот дел од банките укажале на зголемена побарувачка и обратно.

Одговорите се пондерирани во согласност со учеството на банките на одделните пазарни сегменти во определен квартал (кредитирање на претпријатијата и кредитирање на населението), согласно со расположливите податоци во текот на обработката на одговорите. Притоа, зборовите коишто опишуваат количини, како што се: мнозинство, половина, значителен дел, процент од банките и сл., се однесуваат на пондерираните проценти, а не на бројот на банките.

Во оваа анкета вклучивме и четири дополнителни прашања коишто се однесуваат на влијанието на промените кај монетарните инструменти на НБРМ врз кредитната активност, односно активната каматна стапка на банките. Имено, прашањата се однесуваат на оценките на банките за влијанието од извршените промени кај монетарните инструменти врз движењата на кредитната активност и активната каматна стапка во четвртиот квартал, како и очекувањата за првото тримесечје на 2014 година.

Резултати од Анкетата за кредитната активност на банките за четвртото тримесечје на 2013 година

Овој извештај е резултат на Анкетата за кредитната активност што ја спроведе Народната банка на Република Македонија во јануари 2014 година¹.

Резултатите од Анкетата за кредитната активност на банките за четвртото тримесечје на 2013 година, на нето-основа, и понатаму покажуваат нето-олеснување на кредитните услови кај корпоративниот сегмент и кај сегментот „население“. Притоа, кај секторот „население“ во оваа анкета е забележано најголемо нето-олеснување на кредитните услови од вториот квартал на 2010 година. Кај секторот „претпријатија“, пак, нето-олеснувањето започнато во претходниот период, продолжи и во последното тримесечје на 2013 година, но релативно умерено. Притоа, од аспект на факторите коишто влијаат врз кредитните услови, најголем дел од банките оценуваат дека факторите од групата согледувања за ризици имаат неутрално влијание врз кредитните услови кај претпријатијата и населението. Сепак, се забележува и мало зголемување на бројот на банките во однос на претходниот квартал, коишто укажуваат дека овие фактори придонесуваат и за делумно заострување на кредитните услови кај корпоративниот сектор. Останатите фактори во основа се оценети како фактори со слабо влијание врз кредитните услови, со исклучок на конкуренцијата од други банки, којашто и понатаму придонесува за нето-олеснување.

Од аспект на влијанието на промените на монетарната политика врз каматната политика на банките во четвртиот квартал на 2013 година, најголемиот дел од банките укажуваат на незначително влијание како во делот на корпоративните кредити, така и кај кредитите на населението.

¹ Со Анкетата се опфатени 14 банки, при што сите банки доставија одговори.

Од аспект на побарувачката на кредити, кај корпоративниот сектор и кај секторот „население“ е забележано понатамошно, умерено зголемување на побарувачката на кредити на нето-основа, во однос на претходната анкета. Од аспект на факторите коишто влијаат врз побарувачката, и во оваа анкета инвестициите во залихи и обртен капитал, како и реструктурирањето на долгот ја стимулираат побарувачката на корпоративни кредити. Сепак, во оваа анкета, банките укажуваат дека и факторот „инвестиции во основни средства“ има стимулативно дејство, за разлика од претходните анкети кога беше оценет како фактор со неутрален ефект. Кај населението, довербата на потрошувачите има најголемо влијание врз зголемувањето на побарувачката на станбени и потрошувачки кредити.

Во поглед на очекувањата за промена на кредитните услови во наредните три месеци, банките укажуваат на понатамошно нето-олеснување на условите за одобрување кредити на населението и претпријатијата, но послабо во однос на претходните очекувања. **Од аспект на побарувачката на кредити,** банките очекуваат натамошно зголемување на нето-побарувачката на кредити и кај двата сектора, при што кај секторот „население“ тоа е значително послабо во однос на претходната анкета.

Од аспект на **дополнителните прашања,** промените направени кај монетарните инструменти на НБРМ придонесле за нето-зголемување на кредитната активност во четвртиот квартал, што би било уште посилно во наредниот период. Во однос на ефектите врз активната каматна стапка, на нето-основа се забележува намалување на цената на кредитите наменети за претпријатијата и населението во последниот квартал на 2013 година, при што во наредниот период се очекува стабилизирање на овие движења.

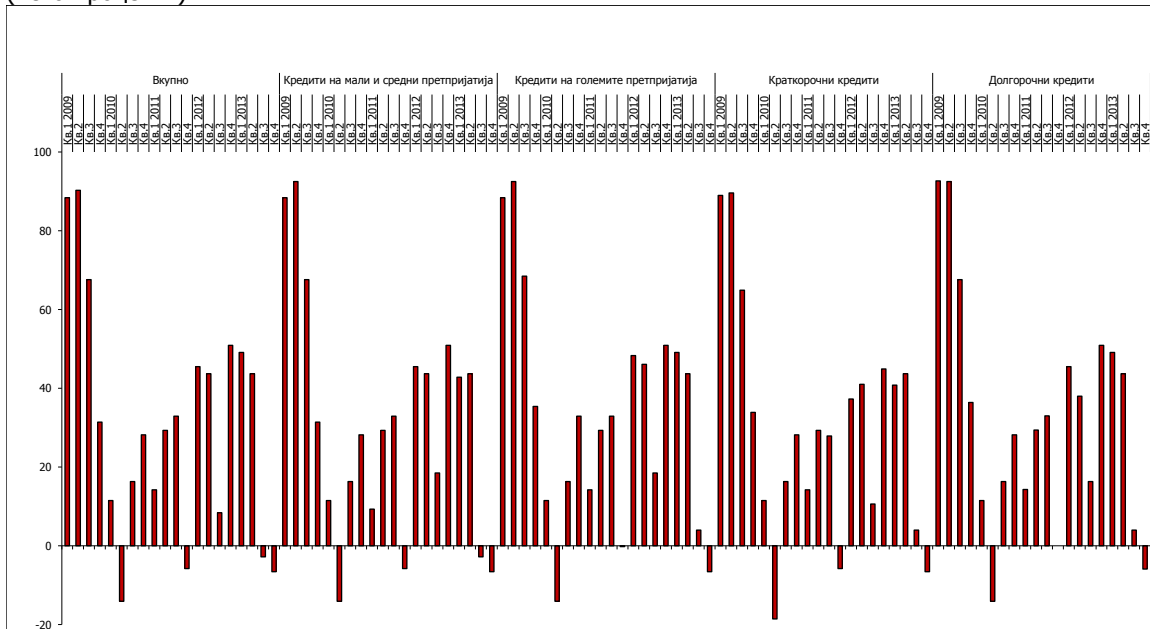
Кредити на претпријатијата

Услови за кредитирање

Во четвртиот квартал на 2013 година беше забележано натамошно нето-олеснување на кредитните услови за корпоративните кредити, и тоа умерено посилно во однос на третиот квартал. Ова поместување е резултат на зголемениот број банки коишто укажуваат на олеснети кредитни услови (од 9% на 17% од банките), на сметка на намалениот број банки коишто ги оценуваат кредитните услови како непроменети (од 85% на 72% од банките). Исто така, во овој период е забележано и мало зголемување на бројот на банките коишто оценуваат дека кредитните услови се заострени (од 6% на 10,8% од банките). Движењата на условите за одобрување корпоративни кредити во четвртиот квартал се согласни со очекувањата на банките за нето-олеснување на кредитните услови, дадени во претходната анкета, иако оствареното нето-олеснување е послабо.

Графикон 1

Услови за кредитирање при одобрување заеми или кредитни линии на претпријатијата (нето-процент*)

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително се заострени“ и „делумно се заострени“, и збирот на процентите „делумно се олеснети“ и „значително се олеснети“.

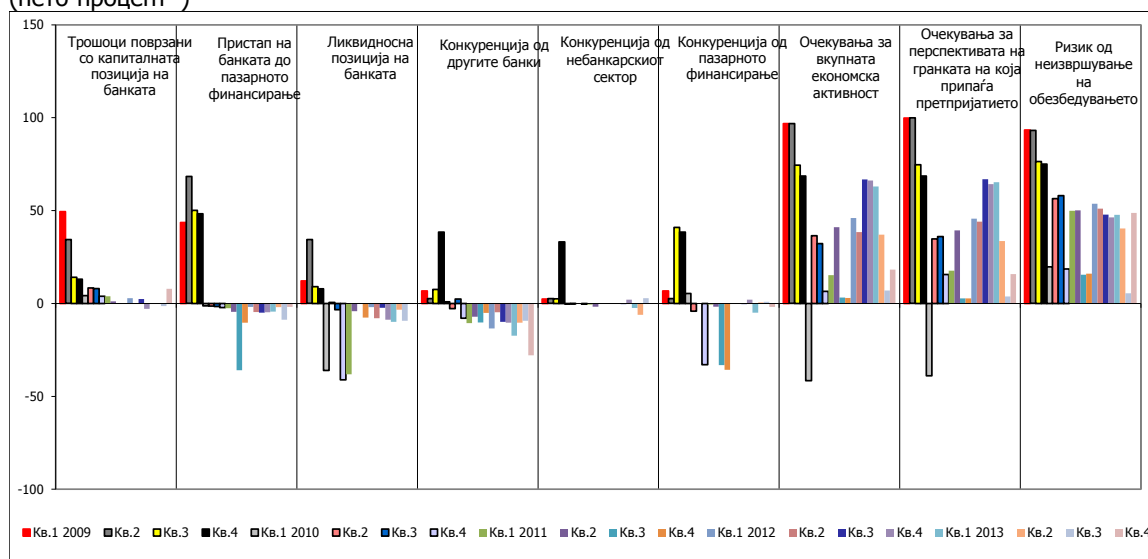
Согледувањата на банките за конкретните кредитни услови во основа се слични на оние од претходната анкета, при што најголемиот дел од банките ги оценуваат условите како непроменети. Сепак, се забележува поголемо промена кај каматната стапка, при што во однос на претходната анкета, двојно е поголем бројот на банките коишто укажуваат дека цената на корпоративните кредити е намалена во овој период (од 24% на 44% од банките). Кај останатите услови за одобрување корпоративни кредити не се забележани значителни промени во однос на претходниот период, при што тие во најголем дел се оценети како непроменети.

Во однос на факторите коишто влијаат врз условите за одобрување корпоративни кредити, најголем дел од банките оценуваат дека тие придонесуваат за непроменетост на кредитните услови. Сепак, во однос на претходниот квартал, забележано е поголемо согледување за ризик од страна на банките, изразено преку зголемениот број на банки коишто укажуваат дека факторите од групата за согледување ризик придонесуваат за заострени кредитни услови. Така, очекувањата за вкупната економска активност, перспективата на гранката на којашто ѝ припаѓа претпријатието и ризикот од неизвршување на обезбедувањето се оценети како фактори коишто придонесуваат за поконзервативна кредитна политика од 18%, 19% и 49% од банките, соодветно (за разлика од околу 10% од банките во претходната анкета). Ваква промена има и кај трошоците поврзани со капиталната позиција, поточно ниту една банка не оценила дека овој фактор придонесува за олеснување на кредитните услови, наспроти 9% од банките во претходната анкета.

Од аспект на влијанието на промените на монетарната политика врз каматната политика на банките во четвртиот квартал на 2013 година, најголем дел од банките укажуваат дека промените на монетарната политика незначително влијаеле врз нивната каматна политика. Сепак, во однос на претходната анкета, забележан е помал број на банки коишто се изјасниле на овој начин (од 83% на 68% од банките), на сметка на зголемениот број на банки коишто укажуваат дека монетарната политика делумно влијае врз нивната каматна политика при одобрувањето корпоративни кредити (околу 25% од банките).

Графикон 2

Фактори што предизвикуваат промена на условите за кредитирање на корпоративниот сектор
(нето-процент*)

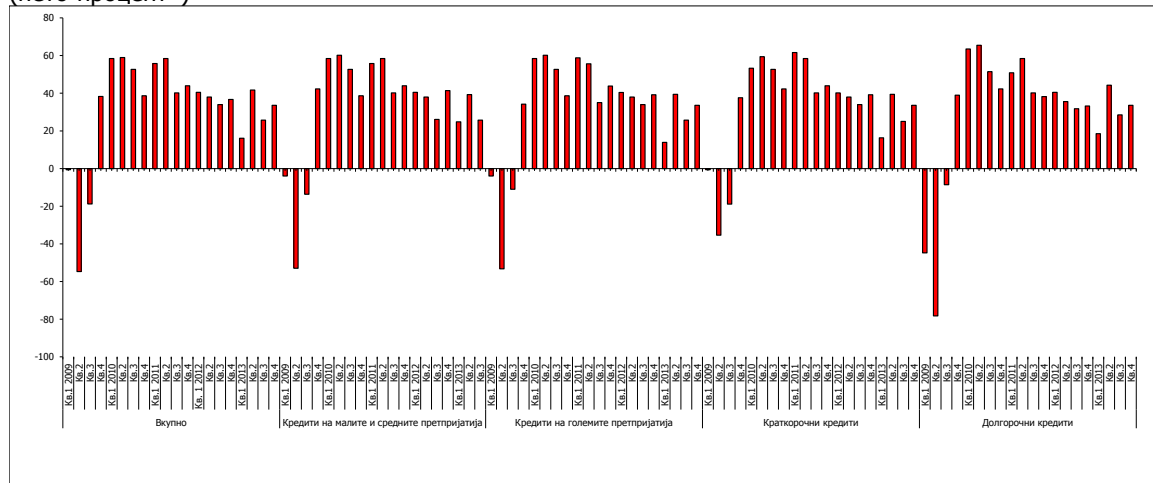
* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „-“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „+“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање).

Побарувачка на кредити

Во однос на побарувачката на кредити во четвртиот квартал на 2013 година, банките и натаму упатуваат на зголемување на нето-основа, но посилно во споредба со претходното тримесечје. Имено, во овој квартал нема ниту една банка којашто укажува на намалена побарувачка, за разлика од претходната анкета, кога 8% од банките се изјаснија на овој начин. На сметка на ова, зголемен е бројот на банките коишто укажуваат на непроменета побарувачка кај сите видови кредити (од 58,3% на 66,5% од банките). Притоа, како и во претходниот период, така и во четвртото тримесечје, околу една третина од банките ја оцениле побарувачката на кредити како делумно зголемена. Овие движења на побарувачката во четвртиот квартал се совпаѓаат со очекувањата на банките дадени во претходната анкета, иако зголемувањето на побарувачката е послабо од очекуваното.

Графикон 3

Промена на побарувачката на кредити од страна на претпријатијата
(нето-процент*)

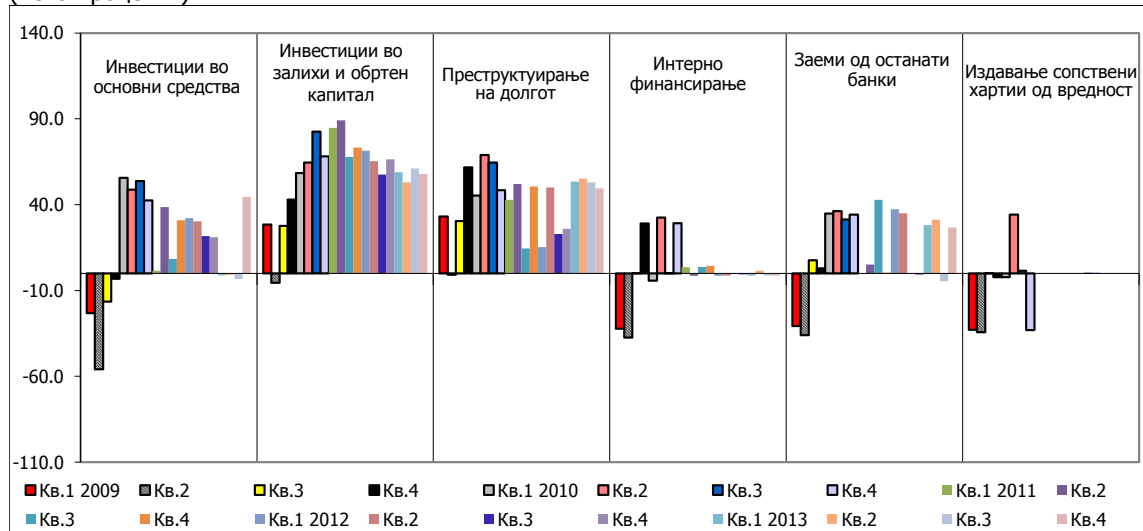

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

Во поглед на одделните фактори коишто ја условуваат побарувачката на корпоративни кредити, банките даваат различни оценки за нивното делување во последниот квартал. Така, инвестициите во залихи и обртен капитал, како и реструктурирањето на долгот и понатаму се факторите коишто над половина од банките ги оценуваат како фактори што придонесуваат за зголемување на побарувачката на кредити. Позначителна промена во оваа анкета е забележана кај факторот инвестиции во основни средства. Имено, 54% од банките го оценуваат овој фактор како фактор што придонесува за зголемување на побарувачката на кредити, за разлика од претходните три квартали кога тој имаше неутрално влијание. Во однос на претходниот квартал, позначителна промена во рамки на факторите од групата употреба на алтернативно финансирање е забележана кај факторот заеми од останати банки, каде што значително е зголемен бројот на банките коишто укажуваат дека овој фактор има стимулативно дејство (од 2% на 34% од банките).

Графикон 4

Фактори што предизвикуваат промена на побарувачката на кредити на корпоративниот сектор (нето-процент*)

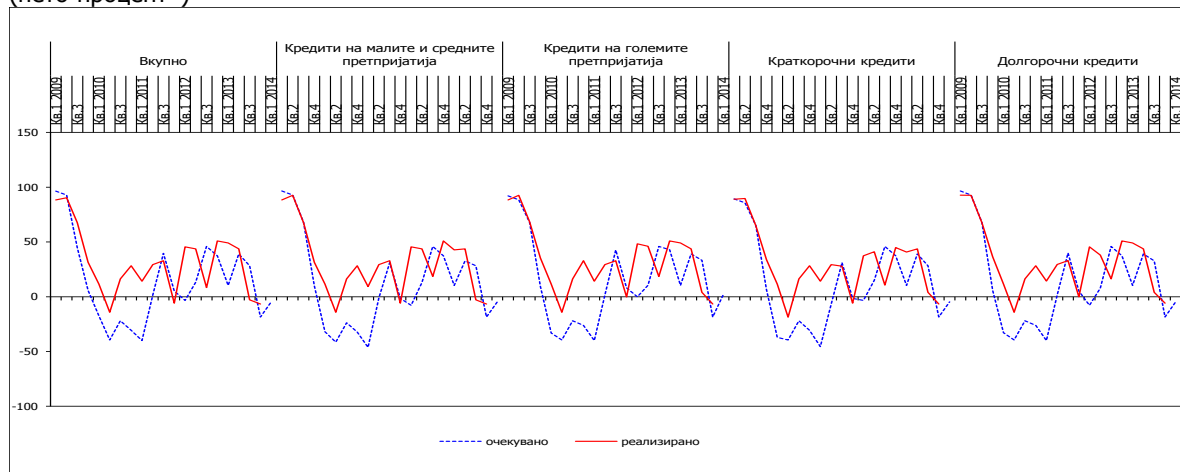
* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „+“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „-“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „+“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

Очекувања

Во однос на очекувањата за движењето на кредитните услови во првото тримесечје на 2014 година, банките укажуваат на умерено нето-олеснување на условите за кредитирање, но послабо во однос на претходната анкета. Ова е резултат на намалениот број на банките коишто очекуваат олеснување на вкупните кредитни услови (од 21% на 13% од банките). Сепак, најголемиот дел од банките (над 78%) не очекуваат поголеми промени на кредитните услови во првиот квартал на 2014 година.

Графикон 5

Очекувања на банките за промена на условите на кредитирање на корпоративниот сектор
(нето-процент*)

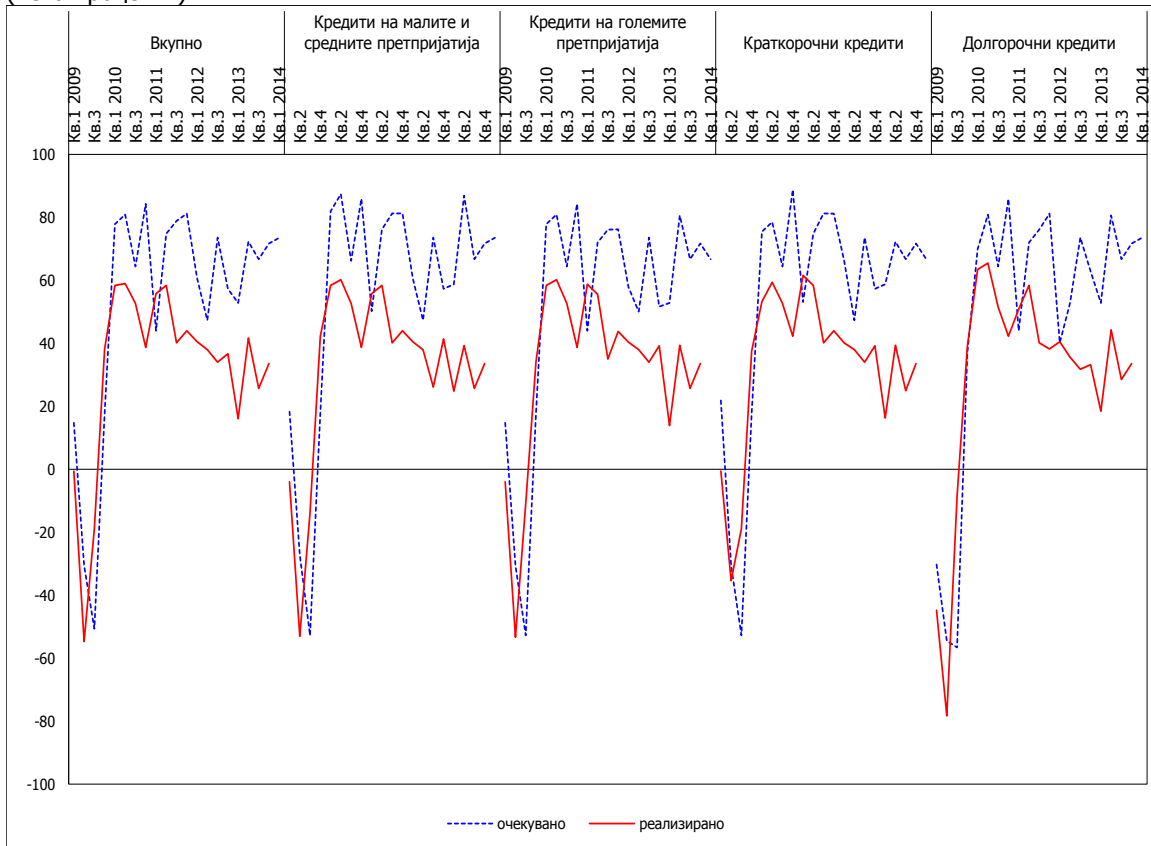

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се заострат“ и „делумно ќе се заострат“ и збирот на процентите „делумно ќе се олеснат“ и „значително ќе се олеснат“.

Во однос на очекувањата на банките за движењето на побарувачката на кредитите во првиот квартал на 2014 година, банките на нето-основа очекуваат зголемена побарувачка на корпоративните кредити, со речиси ист интензитет како и во претходната анкета (73,5%, наспроти 71,7% од банките). Останатите банки, не очекуваат поголеми промени кај побарувачката на корпоративни кредити.

Графикон 6

Очекувања на банките за промена на побарувачката на кредити од страна на корпоративниот сектор
(нето-процент*)

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се зголеми“ и „делумно ќе се зголеми“ и збирот на процентите „делумно ќе се намали“ и „значително ќе се намали“.

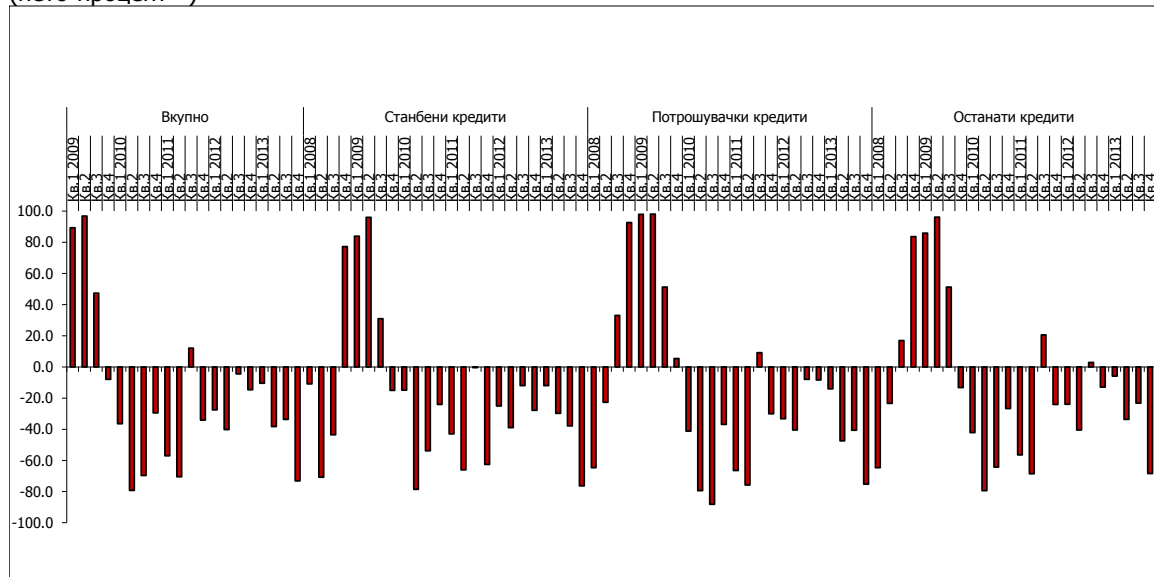
Кредити на населението

Услови за кредитирање

Во четвртиот квартал на 2013 година имаше натамошно нето-олеснување на кредитните услови за секторот „население“, но речиси двојно посилно во однос на претходниот квартал. Така, забележано е значително зголемување на бројот на банките коишто укажуваат дека кредитните услови се олеснети (од 35% на 73% од банките). Од аспект на поединечните кредити, околу 76% од банките укажуваат дека условите за одобрување на станбените кредити се делумно олеснети (наспроти 39% во претходната анкета). Исто така, зголемен е бројот на банките коишто укажале на олеснување на условите за одобрување на потрошувачките кредити, и тоа од 42% на 75% од банките. Ваквите движења се во согласност со очекувањата на банките од претходната анкета.

Графикон 7

Услови за кредитирање при одобрувањето кредити на населението
(нето-процент*)

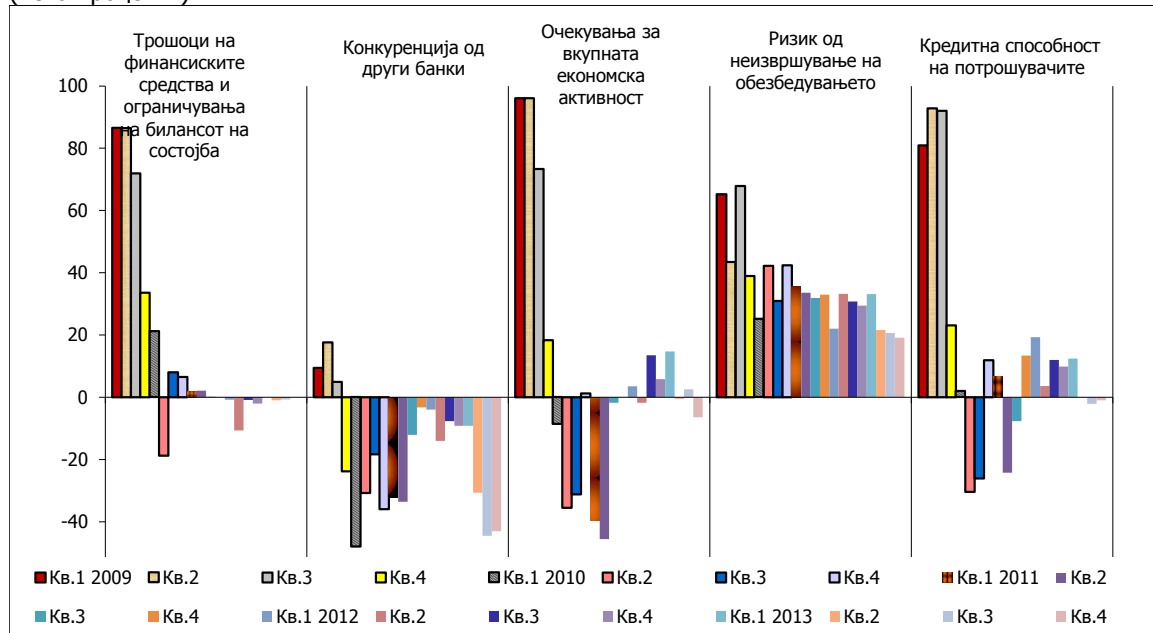
* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително се заострени“ и „делумно се заострени“, и збирот на процентите „делумно се олеснети“ и „значително се олеснети“.

Од аспект на поединечните услови за одобрување станбени кредити, најголем дел од банките оцениле дека кредитните услови главно се непроменети во овој период. Кај каматната стапка е забележано поголемо нето-олеснување, во однос на претходната анкета, како резултат на поголемиот број на банки коишто укажале на намалување на цената на станбените кредити (53% наспроти 18% во претходната анкета). Во однос на провизиите, како и во претходната анкета, околу 25% укажуваат на олеснување на овој кредитен услов.

Во однос на факторите коишто делуваат врз условите за одобрување станбени кредити, најголем дел од банките и во оваа анкета укажуваат дека тие главно придонесуваат за непроменетост на кредитните услови. Од аспект на факторите коишто се однесуваат на согледувањето на ризиците, ризикот од неизвршување на обезбедувањето и понатаму е оценет како фактор што придонесува за заострување на кредитните услови (околу 21% од банките). Промена во однос на претходниот период е забележана кај очекувањата за вкупната економска активност, при што околу 10% од банките оценуваат дека овој фактор придонесува за олеснување на условите, наспроти 1% во претходната анкета. Од аспект на останатите фактори, и понатаму околу 43% од банките ја оценуваат конкуренцијата од други банки како фактор што придонесува за олеснување на кредитните услови.

Графикон 8

Фактори што предизвикуваат промена на условите за одобрување на станбените кредити
(нето-процент*)

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање).

Во поглед на конкретните услови за одобрување потрошувачки кредити во оваа анкета, најголем дел од банките укажале дека тие се делумно олеснети, наспроти претходната анкета кога беа оценети како непроменети. Притоа, забележано е позначително нето-олеснување кај сите видови кредитни услови. Така, кај цената на потрошувачките кредити, 73% од банките оцениле дека е делумно намалена, наспроти околу 40% во претходната анкета. Од аспект на останатите услови, поголемо нето-олеснување е забележано и кај достасувањето на заемите и некаматните приходи, при што 56% и 70% од банките, соодветно, укажуваат дека овие услови се олеснети, наспроти околу 25% од банките во претходната анкета. Во однос на обврските за обезбедување, околу 35% од банките се изјасниле за нивно олеснување, за разлика од претходната анкета кога ниту една банка не се определи за олеснети кредитни услови.

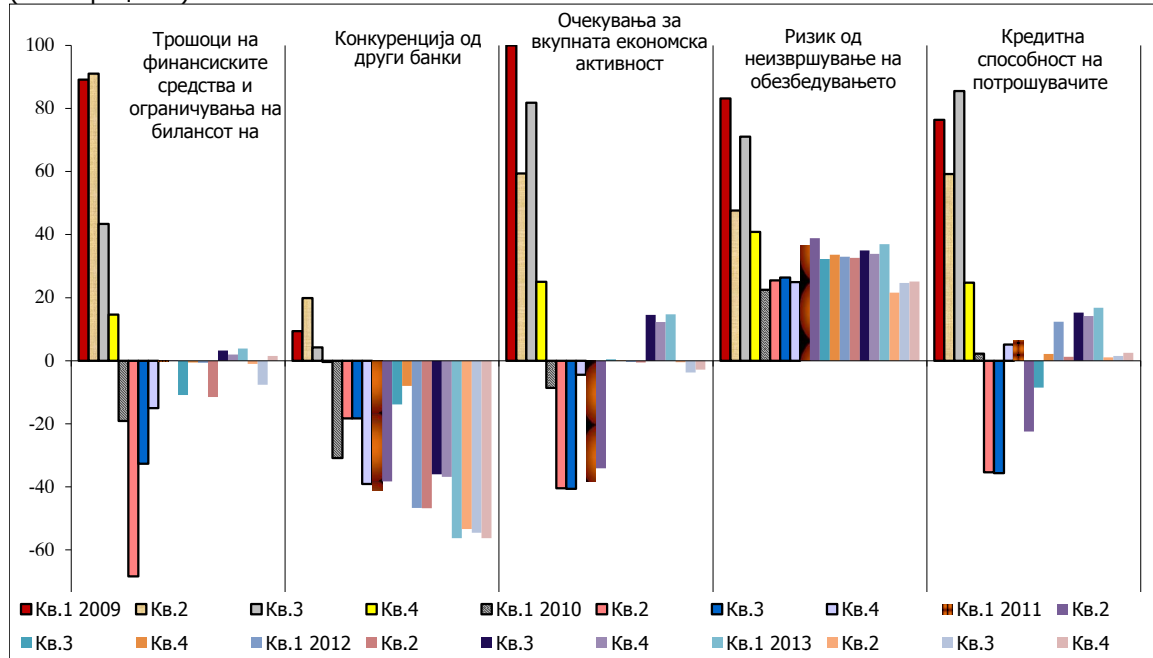
Што се однесува до факторите коишто делуваат врз условите за одобрување потрошувачки кредити, резултатите укажуваат дека тие главно придонесуваат кон непроменетост на кредитните услови. Сепак, како кај станбените, така и кај потрошувачките кредити согледувањата за ризик на банките и натаму се стабилни. И понатаму, околу 25% од банките укажуваат дека ризикот од неизвршување на обезбедувањето придонесува за заострување на кредитните услови. Од друга страна, пак, како и во претходната анкета, околу 7% од банките укажуваат дека очекувањата за вкупната економска активност, придонесуваат за олеснување на кредитните услови. Исто така, конкуренцијата од

другите банки, и во оваа анкета, се оценува како фактор што придонесува кон олеснување на условите за кредитирање (околу 56% од банките).

Графикон 9

Фактори што предизвикуваат промена на условите за одобрување потрошувачки кредити

(нето-процент*)

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање).

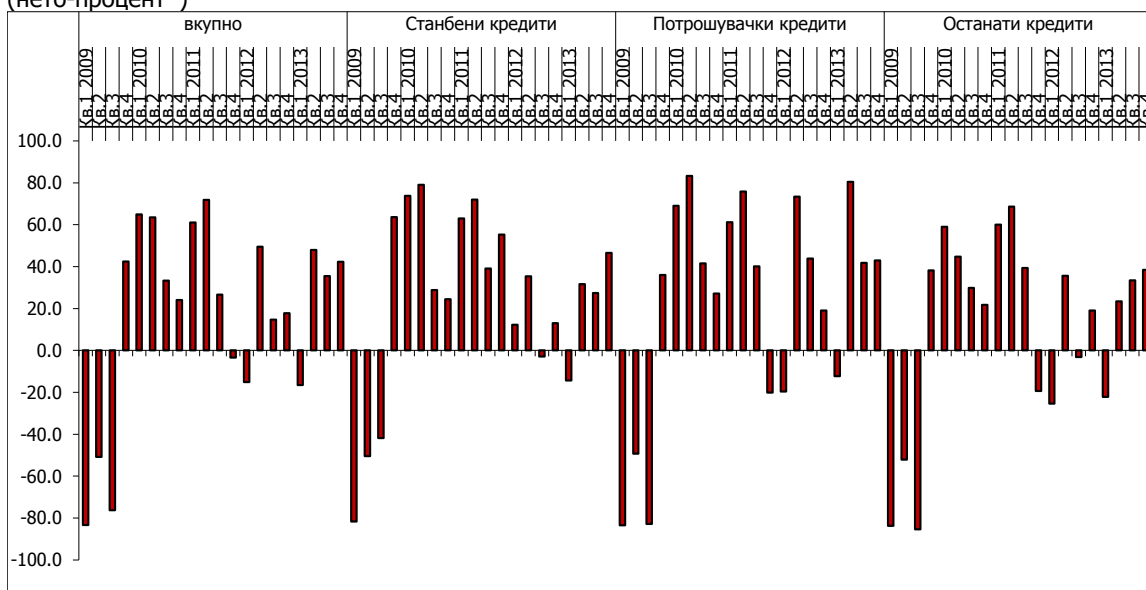
Од аспект на влијанието на промените на монетарната политика врз каматните одлуки на банките, во четвртото тримесечје на 2013 година, најголем дел од банките укажуваат дека монетарната политика незначително влијаела (околу 90%). Сепак, во споредба со претходната анкета, забележан е помал број банки коишто укажуваат дека промените на монетарната политика делумно влијаат врз нивната каматна политика за кредитирање на населението, при што ова е посебно изразено кај краткорочните кредити.

Побарувачка на кредити

Во однос на побарувачката, банките упатуваат на понатамошно зголемување на нето-основа, но посилно во однос на претходната анкета Така, забележано е зголемување на процентот на банките коишто упатуваат на пораст на побарувачката на кредити (од 36% на 42% од банките) од страна на населението. Останатите банки (околу 58%) укажуваат на непроменета побарувачка на кредитите во овој период. Од аспект на структурата на кредитите, околу 47% од банките укажуваат на зголемување на побарувачката на станбените кредити, за разлика од една третина во претходната анкета. Кај потрошувачките кредити, речиси исто како и во претходната анкета, околу 43% од банките укажуваат на зголемена побарувачка на овој тип кредити. Овие движења се во согласност со очекувањата на банките, иако промените се послаби од очекуваните.

Графикон 10

Промена на побарувачката на кредити од страна на населението
(нето-процент*)

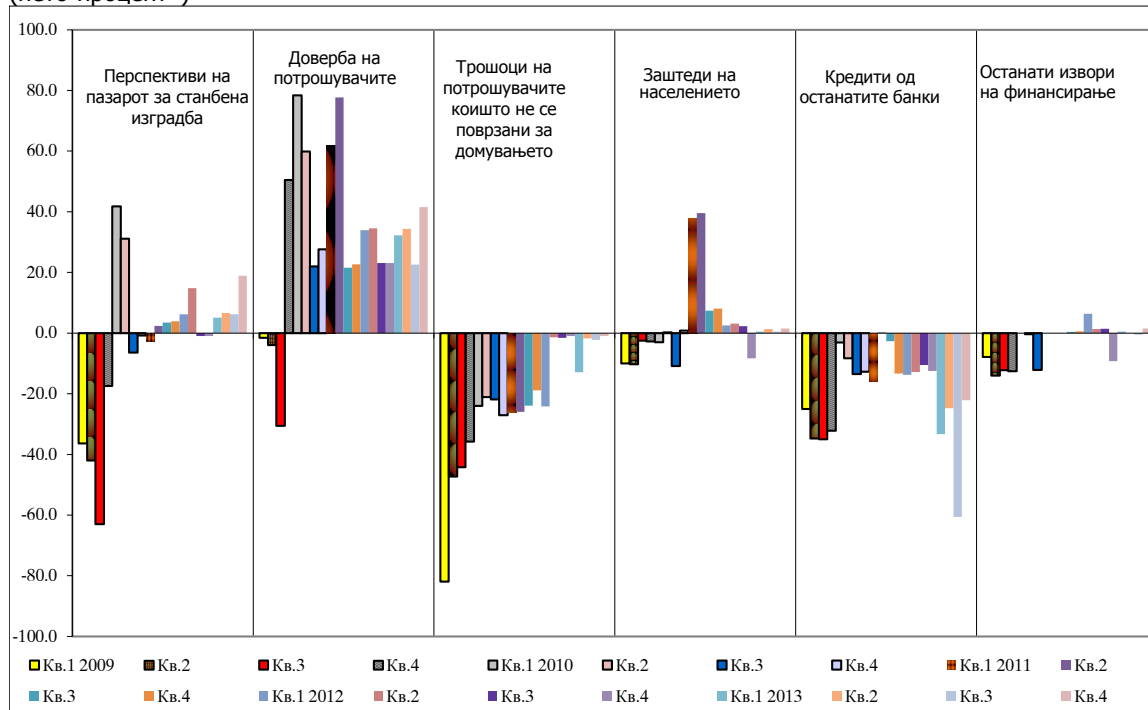

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

Најголем дел од банките повторно укажуваат дека факторите коишто влијаат врз побарувачката на станбени кредити придонесуваат за нејзина непроменетост. Сепак, околу 42% од банките (наспроти 23% во претходната анкета) и понатаму ја согледуваат довербата на потрошувачите како фактор со стимулативно дејство. Исто така, зголемен е бројот на банките коишто укажуваат дека перспективите на пазарот за станбена изградба придонесуваат за зголемување на побарувачката (од 9% на 22% од банките). Од друга страна, факторот кредити од останати банки и понатаму е оценет како фактор што придонесува за намалување на побарувачката, но од значително помал број банки во споредба со претходната анкета (од 24%, наспроти 61% од банките).

Графикон 11

Фактори што предизвикуваат промена на побарувачката на станбени кредити (нето-процент*)

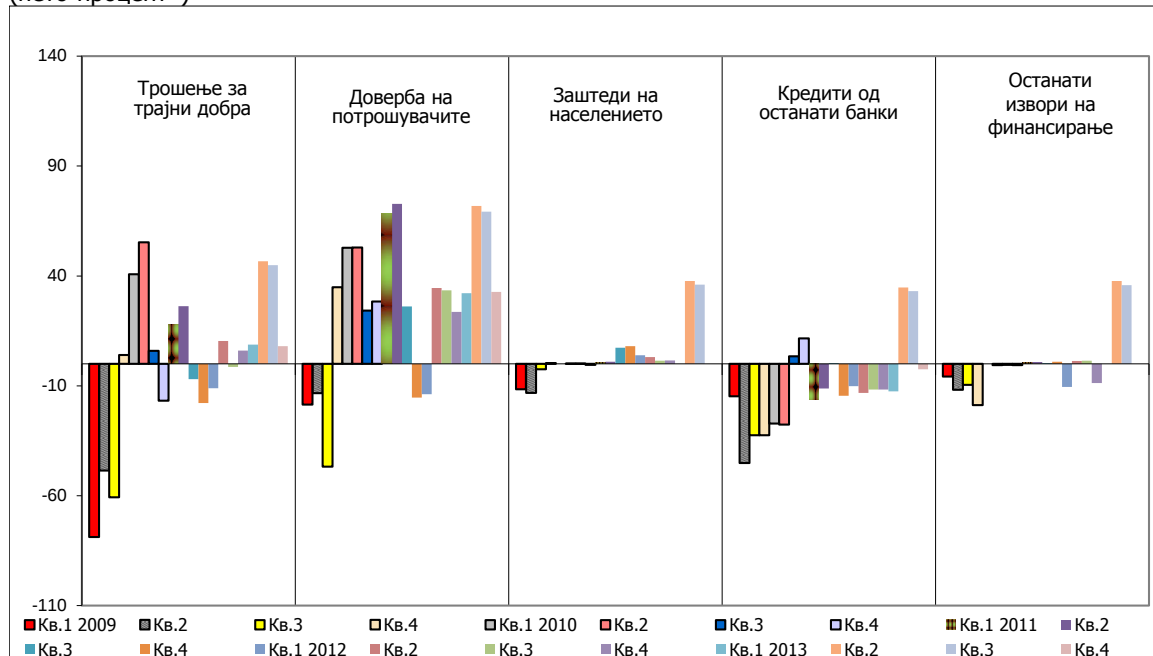

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „+“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „-“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

Од аспект на факторите коишто влијаат врз побарувачката на потрошувачки кредити, најголем дел од банките оценуваат дека тие придонесуваат за непроменета побарувачка на кредити. Во однос на претходната анкета, кај сите фактори е забележано намалување на бројот на банките коишто укажуваат дека овие фактори придонесуваат за зголемување на кредитната побарувачка. Така, кај трошењето за трајни добра, само 11% наспроти 48% од банките во претходната анкета, укажуваат дека овој фактор придонесува за зголемување на побарувачката на потрошувачки кредити. Исто така, една третина од банките укажуваат дека довербата на потрошувачите има вакво влијание, што е речиси двојно помалку во однос на претходниот период. Од аспект на факторите од групата за финансирање, речиси сите банки одговориле дека овие фактори придонесуваат за непроменета побарувачка на кредити, за разлика од претходната анкета, кога една третина од банките оценија дека овие фактори придонесуваат за зголемување на побарувачката на кредити.

Графикон 12

Фактори што предизвикуваат промена на побарувачката на потрошувачки кредити (нето-процент*)

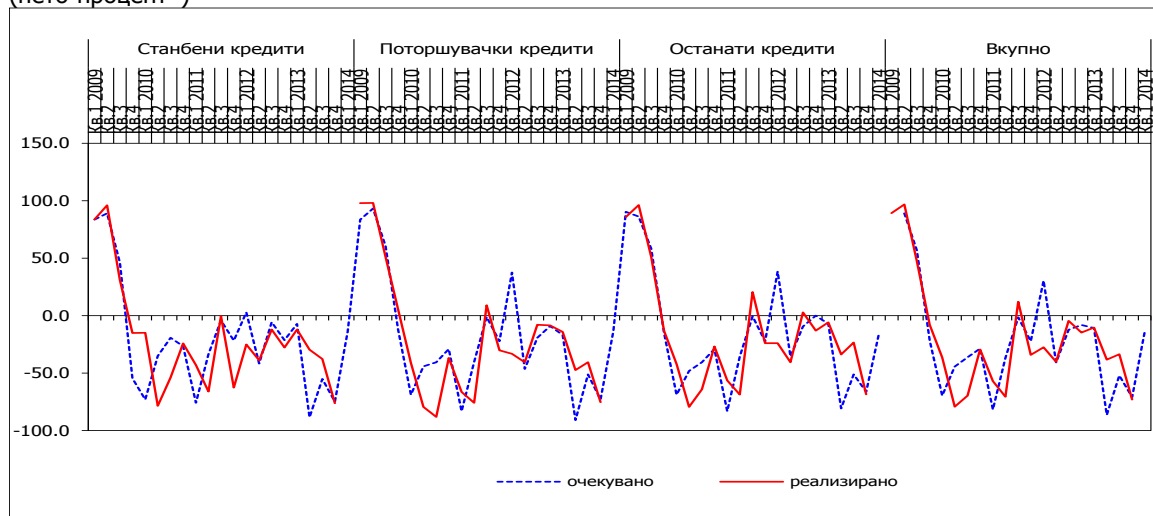
* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „--“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

Очекувања

Во поглед на очекувањата за првото тримесечје на 2014 година, се забележува поголема воздржаност кај банките за движењата на кредитните услови и побарувачката. Имено, кај кредитните услови, се очекува понатамошно нето-олеснување, но значително послабо во однос на претходниот период. Воедно, забележано е значително намалување на бројот на банките коишто очекуваат делумно олеснување на кредитните услови (од 71% на 17% од банките), на сметка на зголемениот број на банките коишто не очекуваат поголеми промени во кредитните услови (од 29% на 80% од банките).

Графикон 13

Очекувања на банките за промена на условите за кредитирање на населението
(нето-процент*)

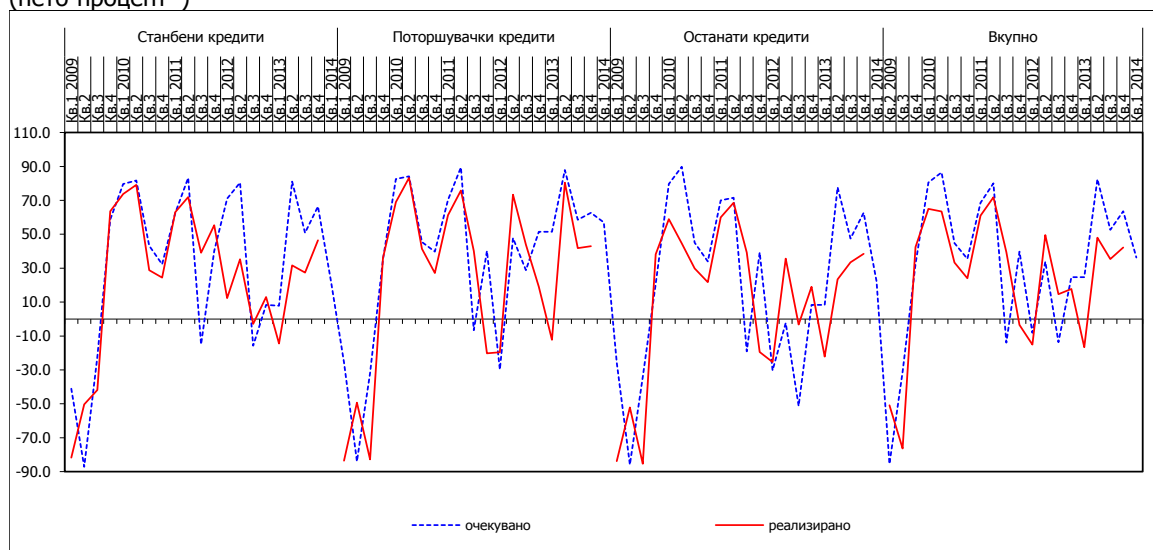

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се заострат“ и „делумно ќе се заострат“ и збирот на процентите „делумно ќе се олеснат“ и „значително ќе се олеснат“.

Од аспект на побарувачката, банките во првиот квартал на 2014 година и понатаму очекуваат нето-зголемување, но двојно послабо во однос на претходната анкета. Ваквите движења се објаснуваат со намалениот број на банките коишто очекуваат зголемување на побарувачката на кредити (од 63% на 36% од банките), на сметка, пак, на зголемувањето на бројот на банките коишто не очекуваат поголеми промени кај побарувачката на кредити од страна на населението (од 36% на 64% од банките).

Графикон 14

Очекувања на банките за промена на побарувачката на кредити од страна на населението
(нето-процент*)

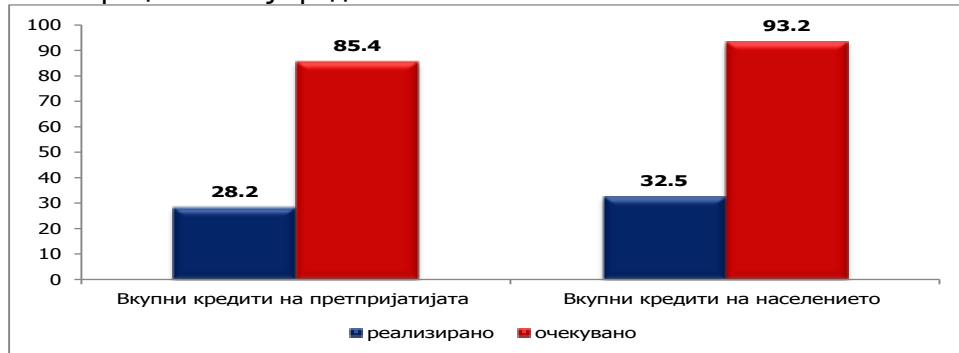

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се зголеми“ и „делумно ќе се зголеми“ и збирот на процентите „делумно ќе се намали“ и „значително ќе се намали“.

Дополнителни прашања на Анкетата за кредитната активност

Во оваа анкета се вклучени и четири дополнителни прашања коишто се однесуваат на влијанието на промените кај монетарните инструменти на НБРМ врз кредитната активност и каматната политика на банките во четвртиот квартал и во првите три месеци на 2014 година. **Првите две прашања се однесуваат на оценката на банките за влијанието од промените кај монетарните инструменти врз движењето на кредитната активност во четвртиот квартал, како и очекувањата за првиот квартал на 2014 година.** Притоа, забележано е дека промените направени кај инструментите придонесле за умерено нето-зголемување на кредитната активност во четвртиот квартал, со очекување за нејзино засилување во првиот квартал на 2014 година. Имено, околу една третина од банките оцениле дека промените кај монетарните инструменти придонесле за делумно зголемување на кредитната активност во четвртото тримесечје, додека околу 90% од банките очекуваат дека ваквите движења ќе се задржат и во наредниот период.

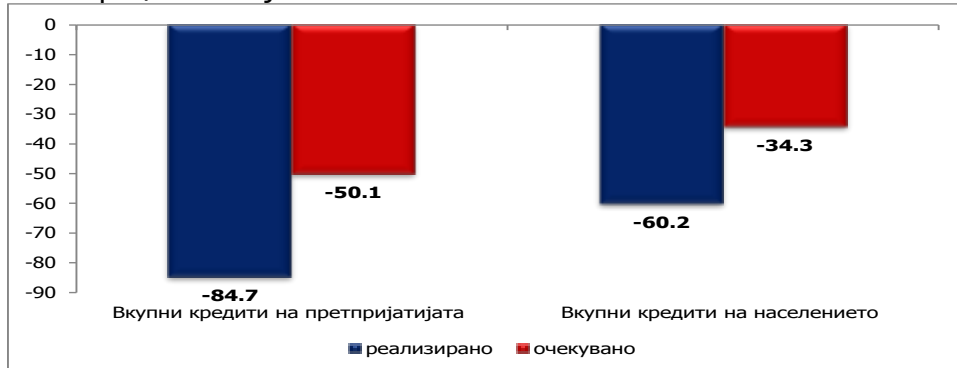
Нето-проценти* кај кредитната активност

*Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

Второто и третото прашање, пак, се однесуваат на оценката на банките на влијанието од промените кај монетарните инструменти врз движењата на активната каматна стапка во четвртиот квартал, како и очекувањата за првиот квартал на 2014 година. Притоа, забележано е дека промените направени кај монетарните инструменти придонесле за нето-намалување на активната каматна стапка во четвртиот квартал, при што во наредниот период се очекува дека ова движење ќе продолжи, но ќе биде послабо. Имено, околу 80%, односно 60% од банките оцениле дека промените кај монетарните инструменти придонесле за намалување на каматна стапка кај корпоративните кредити, односно кај кредитите наменети за населението, при што бројот на банките коишто очекуваат дека овие движења ќе продолжат и во наредниот период е речиси двојно помал.

Нето-проценти* кај активната каматна стапка

*Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително се заострени“ и „делумно се заострени“, и збирот на процентите „делумно се олеснети“ и „значително се олеснети“.

Резултати од индивидуалните прашања од Анкетата за кредитната активност на банките за четвртиот квартал на 2013 година

I. Кредити на претпријатијата

1. Како се променети условите за кредитирање на Вашата банка, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата во изминатите три месеци?

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително се заострени	5.2	2.4	5.2	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	5.2	2.4
Делумно се заострени	0.7	8.4	0.7	8.4	3.5	8.4	3.5	8.4	0.7	9.1
Во основа останаа непроменети	85.4	71.9	85.4	71.9	92.2	71.9	92.2	71.9	92.2	71.2
Делумно се олеснети	8.7	17.4	8.7	17.4	1.9	17.4	1.9	17.4	1.9	17.4
Значително се олеснети										
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-2.8	-6.6	-2.8	-6.6	4.0	-6.6	4.0	-6.6	4.0	-5.9
Број на банки коишто одговориле	13	14	13	14	13	14	13	14	13	14

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително се заострени“ и „делумно се заострени“, и збирот на процентите „делумно се олеснети“ и „значително се олеснети“.

2. Како влијаеја долунаведените фактори врз условите за кредитирање на Вашата банка, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата во изминатите три месеци (се однесува на одговорот на прашањето 1 во колоната „вкупно“)? Ве молиме оценете го придонесот за заострувањето или олеснувањето на кредитните стандарди користејќи ја следнава скала:

-- = значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање

- = делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање

0 = придонесуваат за непроменетост на условите за кредитирање

+ = делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање

++ = значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање

НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
А) Трошоци на финансиските средства и ограничувања на билансот на состојба								
-Трошоци поврзани со капиталната позиција на Вашата банка	2.4	5.5	92.2				-1.4	7.9
-Пристап на банката до пазарно финансирање (на пример, на пазарот на пари)			95.9	1.8		2.4	-8.7	-1.8
-Ликвидносната позиција на Вашата банка		2.9	91.7	3.1		2.4	-9.3	-0.2
Б) Притисок од конкуренција								
-Конкуренција од другите банки			69.8	26.1	1.8	2.4	-9.3	-27.9
-Конкуренција од небанкарски сектор			97.7			2.4	2.8	0.0
-Конкуренција од пазарното финансирање			95.9	1.8		2.4	0.9	-1.8
В) Согледување за ризикот								
-Очекувања за вкупната економска активност		18.2	79.5			2.4	7.0	18.2
- Очекувања за перспективата на гранката на која припаѓа претпријатието и на перспективата на поединечните фирми		18.9	75.7	3.1		2.4	3.8	15.8
-Ризик од неизвршување на обезбедувањето	1.8	47.0	48.9			2.4	5.5	48.8
Г) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање).

3. Ве молиме оценете ја важноста на одделните фактори при процената на кредитната способност на претпријатијата.

-- = потполно неважни

- = делумно важни

0 = важни

+ = многу важни

++ = исклучително важни

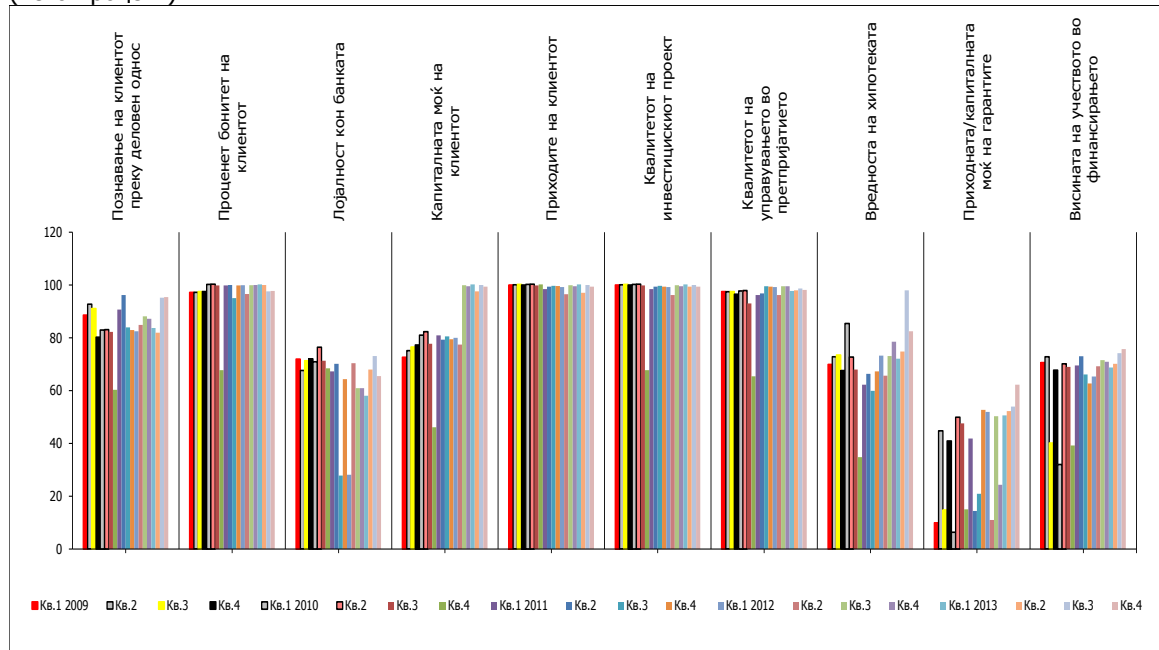
НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
Познавање на клиентот преку деловен однос		1.3	2.1	29.2	67.5		95.2	95.4
Проценет бонитет на клиентот			2.4	53.6	44.1		97.6	97.7
Лојалност кон банката			34.6	30.4	35.1		73.1	65.5
Капиталната моќ на клиентот			0.7	39.3	60.1		100.0	99.4
Приходите на клиентот			0.7	22.4	77.0		100.0	99.4
Квалитетот на инвестицискиот проект			0.7	40.6	58.8		100.0	99.4
Квалитетот на управувањето во претпријатието			2.0	25.0	73.1		98.7	98.1
Вредноста на хипотеката			17.6	79.2	3.3		98.0	82.5
Приходната/капиталната моќ на гарантите			37.9	52.6	9.6		53.9	62.2
Висината на учеството во финансирањето			24.4	68.1	7.6		74.2	75.7
Останати фактори, Ве молиме наведете ги		2.4				30.8		

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (исклучително важни) и „+“ (многу важни) и збирот на „-“ (делумно важни) и „--“ (потполно неважни).

Графикон 15

Важност на одделните фактори при процената на кредитната способност на претпријатијата (нето-процент)

4. Како се променети условите на Вашата банка, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата во изминатите три месеци? Ве молиме оценете го секој фактор користејќи ја скалата:

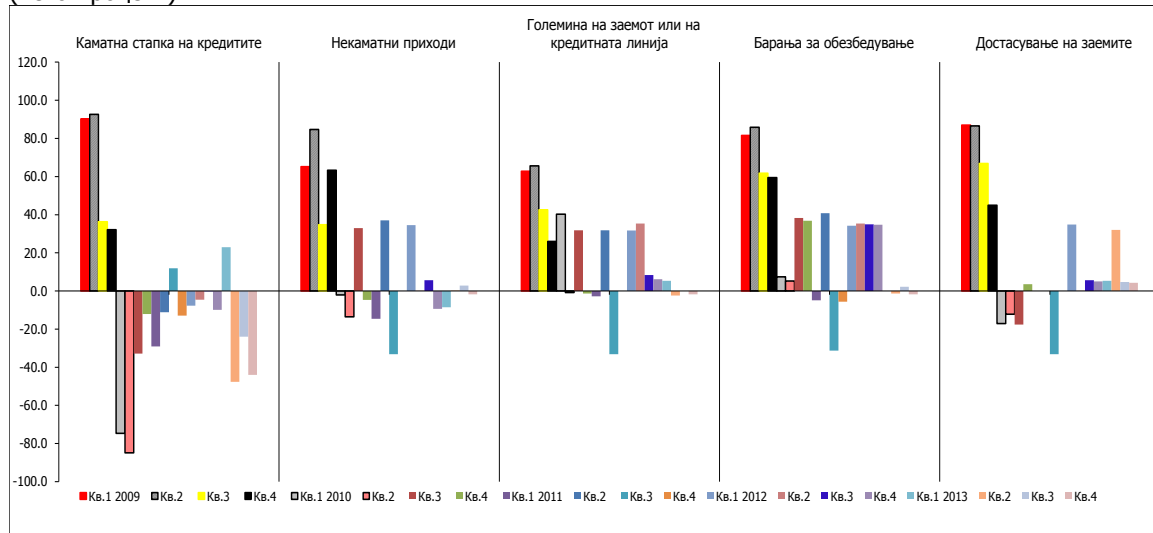
-- = значително се заострени
 - = делумно се заострени
 0 = во основа останаа непроменети
 + = делумно се олеснети
 ++ = значително се олеснети
 НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
А) Каматна стапка на кредитите			56.1	42.2	1.8		-24.0	-44.0
Б) Останати услови и рокови								
-Некаматни приходи			98.3	1.8			2.8	-1.8
-Големина на заемот или на кредитната линија			98	1.8			0.0	-1.8
-Барања за обезбедување			98.3	1.8			2.2	-1.8
-Достасување на заеми		4.3	95.8				4.7	4.3
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително се заострени) и „-“ (делумно се заострени) и збирот на „+“ (делумно се олеснети) и „++“ (значително се олеснети).

Графикон 16

Промена на условите за кредитирање на банките, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата (нето-процент)

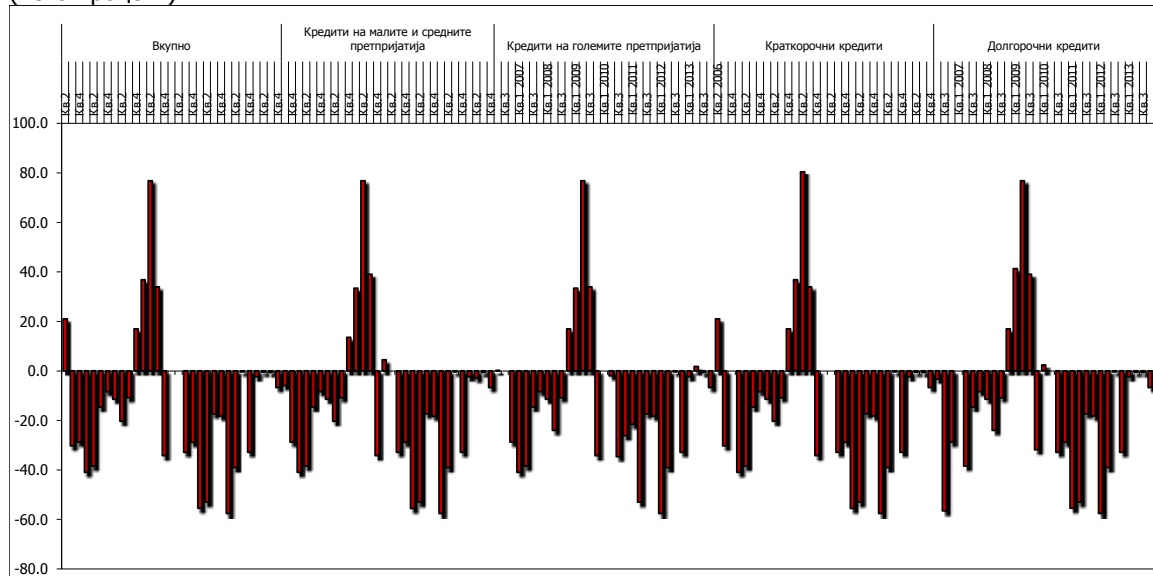
5. Какво влијание имаа промените во монетарната политика врз Вашата каматна политика (камати на новоодобрени кредити на претпријатијата) во последните три месеци?

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително влијаеја										
Делумно влијаеја	16.6	25.3	16.6	25.3	9.8	25.3	9.8	25.3	9.8	25.3
Незначително влијаеја	82.7	68.0	82.7	68.0	89.5	68.0	89.5	68.0	89.5	68.0
Не влијаеја	0.7	6.8	0.7	6.8	0.7	6.8	0.7	6.8	0.7	6.8
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-0.7	-6.8	-0.7	-6.8	-0.7	-6.8	-0.7	-6.8	-0.7	-6.8
Број на банки коишто одговорише	13	14	13	14	13	14	13	14	13	14

Нето-процентот претставува разлика помеѓу процентите „значително влијаеја“ и „не влијаеја“.

Графикон 17

Влијание на промените во монетарната политика врз каматната политика (камати на новоодобрени кредити на претпријатијата) на банките (нето-процент)

6. Како се промени побарувачката на кредити од страна на претпријатијата во последните три месеци, исклучувајќи ги вообичаените сезонски промени?

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително е намалена										
Делумно е намалена	8.0		8.0		8.0		8.0		8.0	
Во основа остана непроменета	58.3	66.5	58.3	66.5	58.3	66.5	59	66.5	55.5	66.5
Делумно е зголемена	33.7	33.6	33.7	33.6	33.7	33.6	33	33.6	36.5	33.6
Значително е зголемена										
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	25.7	33.6	25.7	33.6	25.7	33.6	25.0	33.6	28.5	33.6
Број на банки коишто одговориле	13	14	13	14	13	14	13	14	13	14

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

7. Како влијаеја наведените фактори врз побарувачката на кредити од страна на претпријатијата (се однесува на одговорот на прашањето 6 во колоната „вкупно“)?

Ве молиме оценете го секој фактор употребувајќи ја скалата:

-- = значително придонесува за намалување на побарувачката

- = делумно придонесува за намалување на побарувачката

0 = придонесува за непроменетост на побарувачката

+ = делумно придонесува за зголемување на побарувачката

++ = значително придонесува за повисока побарувачка

НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
А) Потребности од финансирање								
- Инвестиции во основни средства		9.8	35.9	54.4			-3.3	44.6
-Инвестиции во залихи и обртен капитал		4.3	33.7	60.3	1.8		61.1	57.8
-Преструктурирање на долгот			32.5	49.6		18.0	53.0	49.6
Б) Употреба на алтернативно финансирање								
-Интерно финансирање		1.3	96.4			2.4	-1.3	-1.3
-Заеми од останати банки		6.8	57.3	33.6		2.4	-4.5	26.8
-Издавање сопствени хартии од вредност			72.4			27.7	0.0	0.0
Ве молиме наведете ги								
В) Останати фактори								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „--“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

8. Ве молиме назначете каква промена очекувате кај условите за кредитирање на Вашата банка во следните три месеци, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата.

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително ќе се заострат	2.8								2.8	
Делумно ќе се заострат		8.4	2.8	8.4	2.8	8.4	2.8	8.4		8.4
Во основа ќе останат непроменети	75.9	78.6	75.9	78.6	75.9	85.4	75.9	78.6	75.9	78.6
Делумно ќе се олеснат	21.3	13.1	21.3	13.1	21.3	6.3	21.3	13.1	21.3	13.1
Значително ќе се олеснат										
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-18.5	-4.7	-18.5	-4.7	-18.5	2.1	-18.5	-4.7	-18.5	-4.7
Број на банки коишто одговориле	13	14	13	14	13	14	13	14	13	14

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се заострат“ и „делумно ќе се заострат“, и збирот на процентите „делумно ќе се олеснат“ и „значително ќе се олеснат“.

9. Ве молиме назначете каква промена очекувате кај побарувачката на кредити од страна на претпријатијата во следните три месеци (исклучувајќи ги вообичаените сезонски промени).

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително ќе се намали										
Делумно ќе се намали										
Во основа ќе остане непроменета	28.3	26.6	28.3	26.6	28.3	33.4	28.3	33.4	28.3	26.6
Делумно ќе се зголеми	71.7	71.4	71.7	71.4	71.7	64.6	71.7	64.6	71.7	71.4
Значително ќе се зголеми		2.1		2.1		2.1		2.1		2.1
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	71.7	73.5	71.7	73.5	71.7	66.7	71.7	66.7	71.7	73.5
Број на банки коишто одговориле	13	14	13	14	13	14	13	14	13	14

Кредити на населението

10. Како се променети условите за кредитирање на Вашата банка од аспект на одобрувањето кредити на населението во изминатите три месеци?

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Останати кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително се заострени								
Делумно се заострени	1.0		1		1		1	
Во основа останаа непроменети	64.3	26.9	60.2	23.7	57.4	24.8	74.7	31.6
Делумно се олеснети	34.7	73.1	38.8	76.3	41.6	75.2	24.3	68.4
Значително се олеснети								
Неприменливо								
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-33.7	-73.1	-37.8	-76.3	-40.6	-75.2	-23.3	-68.4
Број на банки коишто одговориле	13	14	13	14	13	14	13	14

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително се заострени“ и „делумно се заострени“, и збирот на процентите „делумно се олеснети“ и „значително се олеснети“.

11. Како влијаеја долунаведените фактори врз условите за кредитирање на Вашата банка во поглед на одобрувањето станбени кредити на населението во изминатите три месеци (се однесува на одговорот на прашањето 10)? Ве молиме оценете го придонесот на наведените фактори за заострувањето или олеснувањето на условите за кредитирање користејќи ја следнава скала:

--= значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање
 - = делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање
 0 = придонесуваат за непроменетост на условите за кредитирање
 + = делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање
 ++ = значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање
 НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
А) Трошоци на финансиските средства и ограничувања на билансот на состојба			99.5			0.5	-0.7	0.0
Б) Притисок од конкуренција								
-Конкуренција од други банки			56.5	43.0		0.5	-44.5	-43.0
В) Согледувања за ризикот		4.0	58.7	2.0				
-Очекувања за вкупната економска активност		3.5	86.1	9.9		0.5	2.6	-6.4
-Ризик од неизвршување на обезбедувањето		21.1	76.4	2.0		0.5	20.6	19.1
-Кредитна способност на потрошувачите		1.5	95.5	2.5		0.5	-2.1	-1.0
Г) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“(делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите).

12. Ве молиме оценете ја важноста на одделните фактори при процената на кредитната способност на населението.

-- = потполно неважни

- = делумно важни

0 = важни

+ = многу важни

++ = исклучително важни

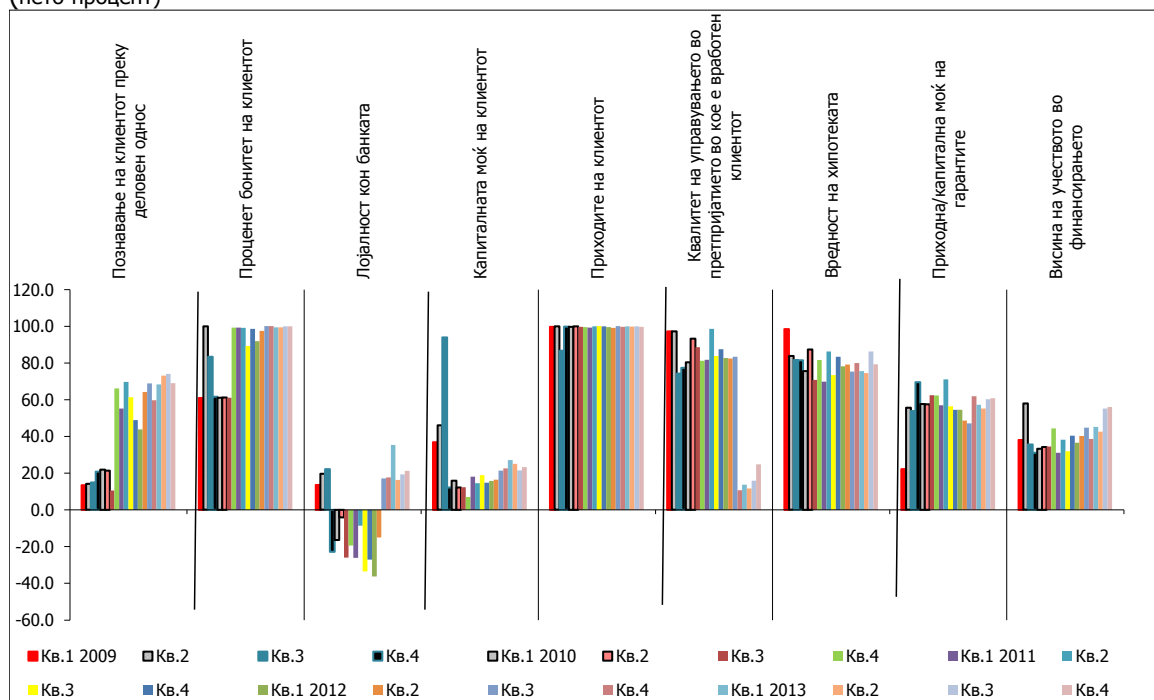
НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
Познавање на клиентот преку деловен однос			30.9	56.1	13.0		74.1	69.1
Проценет бонитет на клиентот				46.0	54.0		100	100.0
Лојалност кон банката		2.5	73.7	15.9	7.9		19.4	21.3
Капиталната моќ на клиентот		34.8	7.1	44.0	14.1		21.6	23.3
Приходите на клиентот			0.3	27.9	71.8		100	99.7
Квалитет на управувањето во претпријатието во кое е вработен клиентот		34.8	5.6	56.5	3.1		16.0	24.8
Вредност на хипотеката			20.6	24.9	54.5		86.3	79.4
Приходна/капитална моќ на гарантите			39.2	22.9	37.9		60.3	60.8
Висина на учеството во финансирањето			44.0	49.4	6.6		55.2	56.0
Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (исклучително важни) и „+“ (многу важни) и збирот на „-“ (делумно важни) и „--“ (потполно неважни).

Графикон 18

Важност на одделните фактори при процената на кредитната способност на населението
(нето-процент)

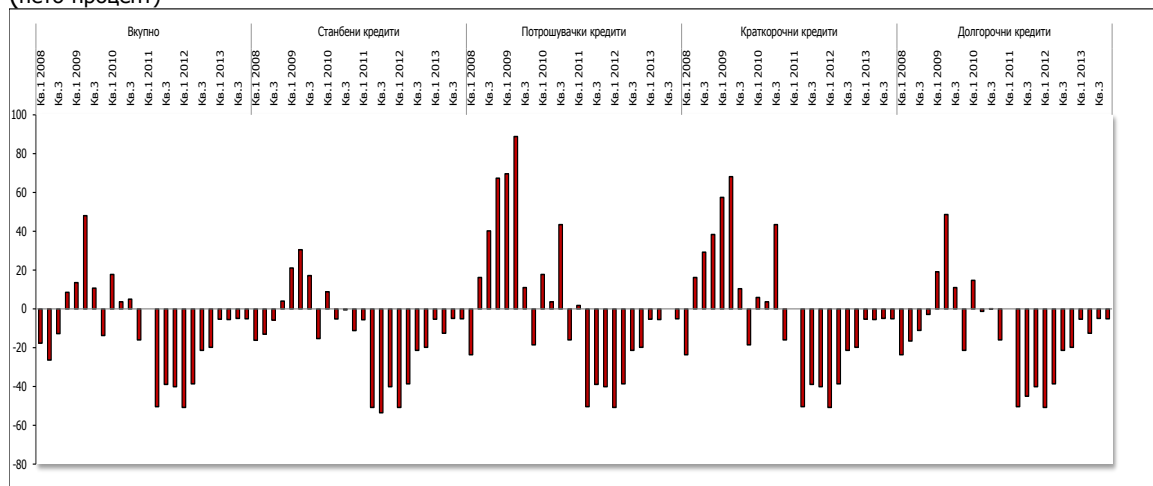
13. Какво влијание имаа промените во монетарната политика врз Вашата каматна политика (камати на новоодобрени кредити на населението) во последните три месеци?

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително влијаеја										
Делумно влијаеја	17.1	2	15.5	12.5	9.3	8.8	19.8	8.8	13.1	12.5
Незначително влијаеја	78	92.9	79.6	82.4	90.7	86.1	75.3	86.1	82	82.4
Не влијаеја	4.9	5.1	4.9	5.1		5.1	4.9	5.1	4.9	5.1
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-4.9	-5.1	-4.9	-5.1	0.0	-5.1	-4.9	-5.1	-4.9	-5.1
Број на банки коишто одговориле	13	14	13	14	13	14	13	14	13	14

Нето-процентот претставува разлика помеѓу процентите „значително влијаеја“ и „не влијаеја“.

Графикон 19

Влијание на промените во монетарната политика врз каматната политика (камати на новоодобрени кредити на населението) на банките (нето-процент)

14. Како се променети условите на Вашата банка, од аспект на одобрувањето станбени кредити на населението, во изминатите три месеци? Ве молиме оценете го секој фактор користејќи ја скалата:

-- = значително се заострени

- = делумно се заострени

0 = во основа останаа непроменети

+ = делумно се олеснети

++ = значително се олеснети

НП = неприменливо

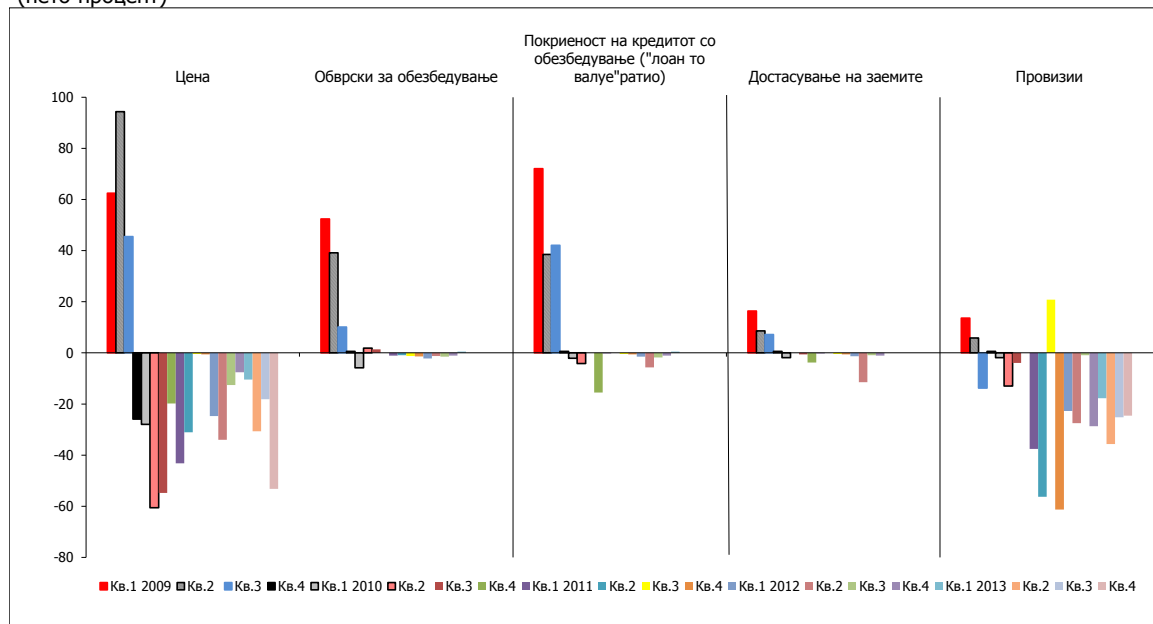
	--	-	o	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
А) Цена			46.8	53.2			-18.1	-53.2
Б) Останати услови								
-Обврски за обезбедување			100				0.0	0.0
-Покриеност на кредитот со обезбедување ("loan to value" ratio)			100				0.0	0.0
-Достасување на заемите			100				0.0	0.0
-Провизии			75.4	24.6			-25.2	-24.6
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително се заострени) и „-“ (делумно се заострени) и збирот на „+“ (делумно се олеснети) и „++“ (значително се олеснети).

Графикон 20

Промена на условите на банките, од аспект на одобрувањето станбени кредити на населението

(нето-процент)

15. Како влијаеја долунаведените фактори врз условите за кредитирање на Вашата банка во изминатите три месеци од аспект на одобрувањето потрошувачки кредити и останати кредити на населението (се однесува на одговорот на прашањето 10)? Ве молиме оценете го придонесот на наведените фактори за заострувањето или олеснувањето на условите за кредитирање користејќи ја следнава скала:

-- = значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање

- = делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање

0 = во основа придонесуваат за непроменетост на условите за кредитирање

+ = делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање

++ = значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање

НП = неприменливо

	--	-	o	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
А) Трошоци на финансиските средства и ограничувања на билансот на состојба		3.5	94.5	2.0			-7.6	1.5
Б) Притисок од конкуренција								
-Конкуренција од другите банки			43.7	56.3			-54.6	-56.3
В) Согледувања за ризикот		4.0	61.8					
-Очекувања за вкупната економска активност		4.0	89.2	6.8			-3.7	-2.8
-Ризик од неизвршување на обезбедувањето		25.1	74.9				24.7	25.1
- Кредитна способност на потрошувачите		5.0	92.5	2.5			1.5	2.5
Г) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите).

16. Како се променети условите на Вашата банка за одобрување потрошувачки кредити и останати кредити на населението во изминатите три месеци? Ве молиме оценете го секој фактор користејќи ја скалата:

-- = значително се заострени

- = делумно се заострени

0 = во основа останаа непроменети

+ = делумно се олеснети

++ = значително се олеснети

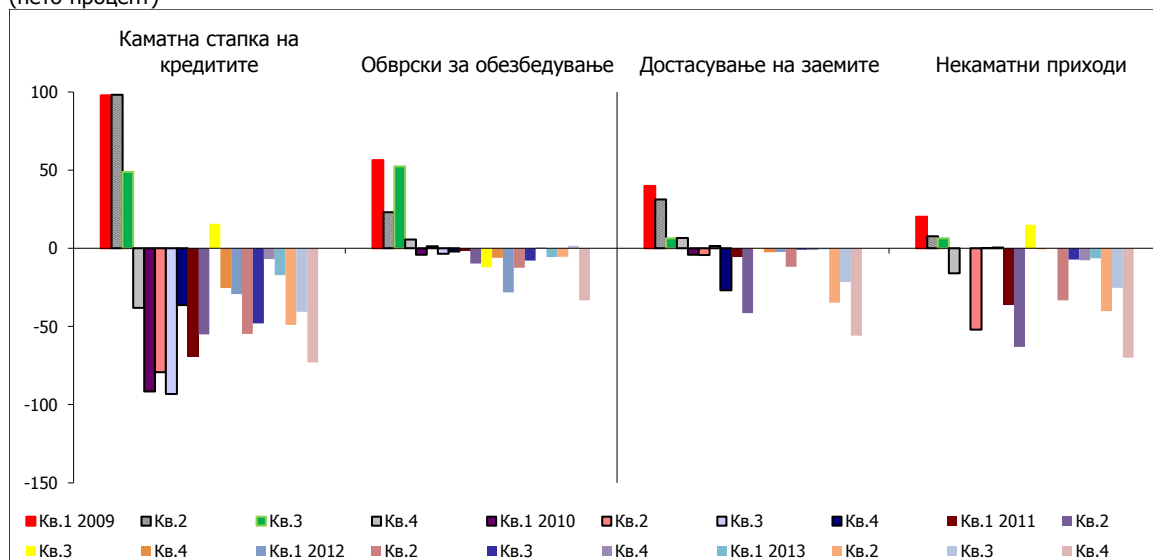
НП = неприменливо

	--	-	o	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
А) Каматна стапка на кредитите			27.0	73.0			-40.6	-73.0
Б) Останати услови								
-Обврски за обезбедување		1.5	63.7	34.8			1.6	-33.3
-Достасување на заемите			44.1	55.9			-21.6	-55.9
-Некаматни приходи			30.1	69.9			-25.2	-69.9
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително се заострени) и „-“ (делумно се заострени) и збирот на „+“ (делумно се олеснети) и „++“ (значително се олеснети).

Графикон 21

Промена на условите на банките, од аспект на одобрувањето потрошувачки кредити и останати кредити на населението (нето-процент)

17. Како се промени побарувачката на кредити од страна на населението во последните три месеци, исклучувајќи ги вообичаените сезонски промени?

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Останати кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително е намалена								
Делумно е намалена	0.8		3.6					
Во основа остана непроменета	62.9	57.7	65.4	53.5	58.2	57	66.6	61.5
Делумно е зголемена	36.3	40.3	31	44.5	41.8	41	33.4	36.5
Значително е зголемена		2.0		2		2		2
Неприменливо								
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	35.4	42.3	27.4	46.5	41.8	43.0	33.4	38.5
Број на банки коишто одговорите	13	14	13	14	13	14	13	14

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

18. Како влијаеја долунаведените фактори врз побарувачката на станбени кредити од страна на населението во изминатите три месеци (се однесува на прашањето 17)? Ве молиме оценете го секој фактор посебно употребувајќи ја скалата:

-- = значително придонесува за намалување на побарувачката
 - = делумно придонесува за намалување на побарувачката
 0 = придонесува за непроменетост на побарувачката
 += делумно придонесува за зголемување на побарувачката
 ++ = значително придонесува за зголемување на побарувачката
 НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
А) Потребности за финансирање								
- Перспективи на пазарот за станбена изградба	2.5	0.5	75.1	21.9			6.2	18.9
-Доверба на потрошувачите			58.5	41.5			22.6	41.5
-Трошоци на потрошувачите коишто не се поврзани за домувањето		3.0	95.0	2.0			-2.2	-1.0
Б) Употреба на алтернативно финансирање								
-Заштеди на населението		0.5	97.5	2.0			0.5	1.5
-Кредити од останатите банки		24.1	73.9	2.0			-60.6	-22.1
- Останати извори на финансирање		0.5	97.5	2.0			-0.5	1.5
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „--“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

19. Како влијаеја наведените фактори врз побарувачката на потрошувачки и останати кредити од страна на населението во изминатите три месеци (се однесува на одговорот на прашањето 17)? Ве молиме оценете го секој фактор посебно употребувајќи ја скалата:

--= значително придонесува за намалување на побарувачката

- = делумно придонесува за намалување на побарувачката

0= придонесува за непроменетост на побарувачката

+ = делумно придонесува за зголемување на побарувачката

++ = значително придонесува за зголемување на побарувачката

НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.3	Кв.4
А) Потребности за финансирање								
- Трошење за трајни добра како што се: автомобили, мебел и сл.		2.5	87.0	10.5			44.9	8.0
-Доверба на потрошувачите			67.3	32.7			69.2	32.7
Б) Употреба на алтернативи за финансирање								
-Заштеди на населението			100.0				36.1	0.0
-Кредити од останати банки		2.5	97.5				33.1	-2.5
-Останати извори на финансирање			100.0				35.8	0.0
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „--“ (значително придонесуваат за намалување на побарувачката).

20. Ве молиме назначете каква промена очекувате кај условите за кредитирање на Вашата банка, од аспект на одобрувањето кредити на населението во следните три месеци.

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Останати кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително ќе се заострат								
Делумно ќе се заострат		2.9				6.8		
Во основа ќе останат непроменети	28.7	80.0	24.7	86.3	26.7	72.9	33.5	84.5
Делумно ќе се олеснат	71.0	17.0	75	13.7	73	20.3	66.2	15.2
Значително ќе се олеснат		0.1						0.3
Неприменливо	0.3		0.3		0.3		0.3	
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-71.0	-14.2	-75.0	-13.7	-73.0	-13.5	-66.2	-15.5
Број на банки коишто одговориле	13	14	13	14	13	14	13	14

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се заострат“ и „делумно ќе се заострат“, и збирот на процентите „делумно ќе се олеснат“ и „значително ќе се олеснат“.

21. Ве молиме назначете каква промена очекувате кај побарувачката на кредити од страна на населението во следните три месеци (исклучувајќи ги вообичаените сезонски промени).

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Останати кредити	
	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4	Кв.3	Кв.4
Значително ќе се намали								
Делумно ќе се намали								
Во основа ќе остане непроменета	36.4	63.7	33.6	78.1	37.3	43	37.3	77.8
Делумно ќе се зголеми	49.0	36.3	66.4	21.9	26.9	57	62.7	22.2
Значително ќе се зголеми	14.5				35.8			
Неприменливо								
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	63.6	36.3	66.4	21.9	62.7	57.0	62.7	22.2
Број на банки коишто одговориле	13	14	13	14	13	14	13	14

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се зголеми“ и „делумно ќе се зголеми“ и збирот на процентите „делумно ќе се намали“ и „значително ќе се намали“.

Карактеристики на процесот на кредитирање во Вашата банка

Во следниве две табели се прикажани одговорите на банките на одделни конкретни прашања поврзани со процесот на одобрување кредити.

Кредитирање на претпријатијата*

Фактор/услов	1	2	3	4	5	0	
Број на години за кои се бараат финансиски извештаи	6.8	39.8	85.3	31.8			1) помалку од две; 2) две; 3) повеќе од две; 4) останато.
Фреквентност на посети на клиентите и на потенцијалните клиенти		6.6	93.5	31.8			1) никогаш; 2) понекогаш; 3) редовно; 4) останато.
Најчеста намена на одобрените кредити	53.0	100	38.6	31.8			1) основни средства; 2) обртни средства; 3) ликвидност; 4) останато.
Најчест сооднос на хипотеката и износот на кредитот	68.1	37.6		31.8			1) помалку од два; 2) два; 3) повеќе од два; 4) останато.
Достапност на кредитите без залог	17.3	39.7		43.1			1) да; 2) не; 3) само рамковните; 4) останато.
Минимален број на гаранتي	40.6	1.3				41.0	
Сооднос на приходите на гарантот и месечната отплата	9.8	14.7		60.0			1) помалку од една третина; 2) една третина; 3) повеќе од една третина; 4) останато.
Задолжителен ексклузивен однос со банката при долгорочно кредитирање	22.8	7.7	75.8	34.2			1) да; 2) не; 3) за некои намени; 4) останато.
Кој ги одобрува кредитите до 100.000 евра?		43.9		56.2			1) Управниот одбор; 2) Кредитниот одбор; 3) Управниот и Кредитниот одбор; 4) останато
Кој ги одобрува кредитите од 100.000 евра до 500.000 евра?	31.8	60.9	18.4	58.7			1) Управниот одбор; 2) Кредитниот одбор; 3) Управниот и Кредитниот одбор; 4) останато
Кој ги одобрува кредитите над 500.000 евра?	37.3	60.9	11.1	58.3			1) Управниот одбор; 2) Кредитниот одбор; 3) Управниот и Кредитниот одбор; 4) останато
Вообичаено времетраење на постапката на одобрување кредит	1.8	42.5	51.7	42.6			1) помалку од една седмица; 2) од една до две седмици; 3) повеќе од две седмици; 4) останато.
Колкав е просечниот период за реализација на хипотекиге?		28.7	63.5	2.4	31.8		1) помалку од шест месеци; 2) од шест до дванаесет месеци; 3) од една до две години; 4) повеќе од две години; 5)

Кредитирање на населението*

Фактор/услов	1	2	3	4	5	0	
Дали бројот на месеци на постојано вработување на барателот на кредит е релевантен при одобрувањето на кредит?	6.80	93.20					1-не, 2-да,
Колку месеци вообичаено треба да биде вработен барателот на кредит во постојан работен однос?	45.50	54.00	0.00	0.50			1-до шест месеци, 2-од шест до дванаесет месеци, 3-од 1 година до две години, 4-над две години
Најчест сооднос на хипотеката и износот на кредитот	68.30	31.70	1.10	0.00			1- помалку од два, 2-два, 3- повеќе од два, 4-останато
Достапност на кредитите без залог	88.70	10.80	0.00	11.00			1-да, 2-не, 3-само рамковните кредити, 4- останато
Минимален број на жиранти	27.70		0.00	0.00	0.00	71.80	
Сооднос на приходите на жирантот и месечната отплата*	10.50	50.60	50.50	0.00			1-помалку од една третина, 2-една третина, 3-повеќе од една третина, 4- останато
Автоматизирано одобрување кредити на населението	13.30	87.20	0.00				1-да, 2-не, 3-останато
Задолжителен ексклузивен однос со банката при долгорочно кредитирање	10.50	83.20	16.30	0.50			1-да, 2-не, 3-за некои намени, 4-останато
Кој ги одобрува кредитите во вредност поголема од 20.000 евра?	2.00	54.80	1.10	43.20			1-управниот одбор, 2- кредитниот одбор, 3- управниот и кредитниот одбор, 4-останато
Вообичаено времетраење на постапката на одобрување кредит	30.20	50.80	34.60	10.50			1-помалку од една седмица, 2-една до две седмици, 3- повеќе од две седмици, 4- останато
Колку изнесува просечното времетраење на реализација на хипотекиите?	5.90	76.30	17.30	0.50	10.50		1-помалку од шест месеци, 2-од шест до дванаесет месеци, 3-една до две години, 4-повеќе од две години, 5-останато

* Некои банки одговориле со повеќе од еден одговор, а некои не одговориле на прашањата.

Дополнителни прашања на Анкетата за кредитната активност

1. Каква е кредитната активност на Вашата банка откако се направија промените кај монетарните инструменти на НБРМ?

	Вкупни кредити на претпријатијата	Вкупни кредити на населението
Значително е намалена		
Делумно е намалена		
Во основа е непроменета	71.9	67.5
Делумно е зголемена	28.2	32.5
Значително е зголемена		
Неприменливо		
Вкупно	100	100
Нето-процент	28.2	32.5
Број на банки коишто одговориле	14	14

2. Кои се Вашите очекувања за кредитната активност на Вашата банка во наредниот период по воведувањето на промените кај монетарните инструменти на НБРМ?

	Вкупни кредити на претпријатијата	Вкупни кредити на населението
Значително ќе се намали		
Делумно ќе се намали		
Во основа ќе биде непроменета	14.7	6.8
Делумно ќе се зголеми	85	91.2
Значително ќе се зголеми	0.4	2
Неприменливо		
Вкупно	100	100
Нето-процент	85.4	93.2
Број на банки коишто одговориле	14	14

3. Каква е активната каматна стапка на Вашата банка откако се направија промените кај монетарните инструменти на НБРМ?

	Вкупни кредити на претпријатијата	Вкупни кредити на населението
Значително е заострена		
Делумно е заострена		
Во основа е непроменета	15.4	39.8
Делумно е олеснета	84.7	60.2
Значително е олеснета		
Неприменливо		
Вкупно	100	100
Нето-процент	-84.7	-60.2
Број на банки коишто одговориле	14	14

4. Кои се Вашите очекувања за активната каматна стапка на Вашата банка во наредниот период по воведувањето на промените кај монетарните инструменти на НБРМ?

	Вкупни кредити на претпријатијата	Вкупни кредити на населението
Значително ќе се заостри		
Делумно ќе се заостри		
Во основа ќе биде непроменета	50.0	65.7
Делумно ќе биде олеснета	50.1	34.3
Значително ќе биде олеснета		
Неприменливо		
Вкупно	100	100
Нето-процент	-50.1	-34.3
Број на банки коишто одговориле	14	14